

شناسه سند:	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی دانشکده پرستاری و مامایی دفتر توسعه آموزش طرح دوره نظری و عملی
-------------------	---

اطلاعات مربوط به درس
گروه آموزشی ارائه دهنده: پرستاری سلامت جامعه نام درس: پرستاری بهداشت مادر و نوزاد نوع و تعداد واحد: ۲/۵ پیش نیاز/هم نیاز: داروشناسی، فرایند آموزش به بیمار رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی روز و ساعت کلاس: شنبه ها ساعت ۱۵-۱۳

اطلاعات مسئول درس	اطلاعات اساتید همکار
نام مسئول درس: شبنم السادات شریعت پناهی رتبه علمی: استادیار رشته تحصیلی: پرستاری سلامت جامعه محل کار: دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تلفن تماس: ۰۲۱-۸۸۶۵۵۳۵۶ پست الکترونیک: shariatpanahi@sbmu.ac.ir shabnam644@yahoo.com	مدرسین همکار: زمان و محل ملاقات: تلفن تماس: پست الکترونیک اساتید:
تاریخ آخرین ویرایش طرح درس: ۱۴۰۱/۱۰/۲	

شرح درس:

در این درس در پی ریزی یک جامعه سالم مبتنی بر موازین اسلام استوار است. بر این اساس مفاهیم بهداشت مادران و نوزادان، قلمرو فعالیت مادر، نوزاد و سلامت زن به عنوان یک اولویت در ارائه مراقبت های بهداشتی اولیه با توجه به استراتژی های سازمان بهداشت جهانی است. اهمیت آموزش در تامین، حفظ و ارتقاء سلامت مادران، نوزادان و پیشگیری از عوارض ناشی از تغییرات بلوغ بارداری، زایمان و یائسگی شرح داده شود. در این درس با حضور فعالانه دانشجویان در حیطه های آموزش نظری و عملی و آشنایی با مراحل طبیعی زندگی مادر و نوزاد به آنها فرصت می دهد تا توانائی های لازم را برای ارزیابی سلامت مادر جنین و نوزاد و به طور کلی خانواده در انتظار فرزند و تشخیص مسائل و مشکلات آن ها کسب نمایند. نظریه ها و اصول پرستاری ارائه شده در این درس پایه ای برای کاربرد تفکر انتقادی، تحقیق و استفاده از فرآیند پرستاری در مراقبت بهداشتی از مادران و نوزادان خواهد بود.

هدف کلی:

هدف این درس انتقال دانش نگرش و مهارت های لازم به دانشجو نسبت به بهبود سلامت مادران و نوزادان با رویکرد خانواده محور در راستای تامین سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی از لقاح تا کهنسالی است و نیز شناخت پویائی فیزیکی و روانی مادرو نوزاد و نحوه سازگاری آن ها با این مراحل مد نظر می باشد. هم چنین آموزش برای پذیرش نقش مادری و پیشگیری از عوامل تاثیر گذار مذهبی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی بر سلامت زن و خانواده در انتظار فرزند است.

اهداف اختصاصی: (توانمندی های مورد انتظار)

پس از پایان درس انتظار می رود فراگیرنده بتواند:

- 1- اهداف بهداشت مادران و نوزادان را شرح دهد.
- 2- استانداردهای مراقبت و قلمرو گسترش فعالیت پرستاری را در بهداشت مادران و نوزادان توضیح دهد و به رعایت استانداردهای مراقبت از مادر و نوزاد در بالین اهمیت دهد.
- 3- شاخص های مهم حیاتی در بهداشت مادران و نوزادان را با توجه به داده های موجود محاسبه و تفسیر نماید.
- 4- مراحل فرآیند پرستاری را در حفظ بهداشت و مراقبت از مادران و نوزادان شرح دهد.
- 5- دستگاه تناسلی زن را با استفاده از اسلاید و مولاژ شرح دهد.
- 6- فیزیولوژی دستگاه تناسلی زن، یائسگی، سندرم پیش از قاعدگی و اختلالات قاعدگی را توضیح دهد و در مورد چگونگی کاربرد مراقبت پرستاری اظهار نظر کند.
- 7- بلوغ تخمک و اسپرم، انتقال آن ها به لوله رحم، لقاح، رشد و تکامل جنینی، گردش خون جنینی، پرده های جنینی و چگونگی تشکیل آن ها را توضیح دهد.
- 8- بهداشت و مراقبت های دوران بارداری را تعریف نماید و با توجه به علائم و نشانه ها، بارداری را تشخیص دهد.
- 9- تغییرات فیزیولوژیک دوران بارداری را در سیستم های مختلف (تغییرات قلبی، سیستم گردش خون، دستگاه تناسلی و ...) بیان نماید.
- 10- اجزا مراقبت های معمول دوره بارداری را شرح دهد، نتایج آزمایشات را تفسیر نماید و بر اساس نتایج آزمایشات تدابیر پرستاری مناسب را به کار گیرد.
- 11- سن حاملگی و تاریخ احتمالی زایمان را بر اساس روش های فراگرفته شده محاسبه نماید.

- ۱۲- تغییرات روانی در دوران بارداری، نقش های پدری و مادری در بارداری و والدی را توضیح دهد و در مورد نقش پرستار برای سازگاری خانواده با بارداری و تولد نوزاد اظهار نظر نماید.
- ۱۳- انواع روش های ارزیابی سلامت جنین را لیست کند، ویژگی های هر یک از روش ها، موارد استفاده، نتایج و عوارض آن ها را مورد بحث قرار دهد و مراقبت پرستاری مناسب و مرتبط تدوین نماید.
- ۱۴- روش های ایمن سازی در بارداری را مورد بحث قرار دهد.
- ۱۵- شکایت های شایع دوران بارداری را شرح دهد و تدابیر پرستاری مناسب برای رفع شکایت های شایع در دوران بارداری را تدوین نماید.
- ۱۶- علایم هشدار دهنده و خطرناک در بارداری و تراتوژن ها در بارداری را تشخیص دهد.
- ۱۷- نیازهای تغذیه ای در دوران بارداری را بیان نماید و مواد تغذیه ای غیر مجاز در بارداری را تشخیص دهد.
- ۱۸- توصیه های تغذیه ای برای خانم های باردار چاق، دارای اضافه وزن و لاغر را بیان کند و توصیه های تغذیه ای برای مشکلات دوره بارداری را شرح دهد.
- ۱۹- اهمیت ژنتیک و مشاوره ژنتیک را در بهداشت مادران و نوزادان درک کند.
- ۲۰- الگوهای انتقال صفات ارثی، اختلالات تک ژنی و چند ژنی، اختلالات کروموزوم های اتوزومی و جنسی را توضیح دهد.
- ۲۱- روش های تشخیصی اختلالات ژنتیکی جنین در بارداری را بیان کند.
- ۲۲- آناتومی لگن شامل استخوان ها، مفاصل و عضلات کف لگن را با کمک اسلاید و مولاژ شرح دهد.
- ۲۳- تقسیمات لگن، فضاها و قطرهای لگن حقیقی، انواع لگن و روش های لگن سنجی را بیان کند.
- ۲۴- آناتومی سر جنین شامل استخوان ها، درزها، ملاج ها و قطرهای جمجمه جنین را با کمک اسلاید و مولاژ توضیح دهد.
- ۲۵- روش های تشخیص شرایط و موقعیت جنین را در رحم مادر شرح دهد و قادر به تشخیص موقعیت جنین در رحم مادر باشد.
- ۲۶- مکانیسم زایمان طبیعی و عوامل موثر بر آن را توضیح دهد.
- ۲۷- تئوری های شروع زایمان را شرح دهد.
- ۲۸- مراحل زایمان طبیعی، فیزیولوژی، مداخلات و مراقبت های هر مرحله را توضیح دهد و نحوه پیشرفت زایمان بر پارتوگرام زایمانی را ثبت نماید.
- ۲۹- علل درد زایمان و اثرات زیان آور را بیان کند.
- ۳۰- روش های دارویی و غیر دارویی کاهش درد زایمان و مزایا، معایب و مکانیسم آنها را شرح دهد.
- ۳۱- تغییرات فیزیولوژیک دوره ی پس از زایمان را شرح دهد و قادر به تدوین برنامه مراقبتی برای مراقبت از مادر در دوره ی پس از زایمان باشد.
- ۳۲- فیزیولوژی نوزاد طبیعی را شرح دهد و قادر به تدوین برنامه مراقبتی برای مراقبت از نوزاد در اتاق زایمان و اتاق نوزادان باشد.
- ۳۳- خطرات ناشی هیپوترم شدن نوزاد را لیست نماید و اهمیت هم آغوشی مادر و نوزاد را درک نماید.
- ۳۴- آموزش های لازم به مادر و خانواده در مورد مراقبت از نوزاد را بیان کند.
- ۳۵- معاینه فیزیکی و رفلکس های نوزاد طبیعی نوزاد را با استفاده از اسلاید و مولاژ شرح دهد.
- ۳۶- نوزادان پرخطر را از سایر نوزادان افتراق دهد.
- ۳۷- آناتومی و فیزیولوژی پستان و فیزیولوژی ترشح شیر را با استفاده از اسلاید و مولاژ شرح دهد.
- ۳۸- مزایای تغذیه از شیر مادر در مقایسه با شیر خشک را توضیح دهد و اختلاف آغوز از نظر محتوا با شیر رسیده و شیر پستین با شیر پیشین شرح دهد.
- ۳۹- معیارهای کفایت شیر مادر را تشخیص دهد.
- ۴۰- در مورد تاریخچه، تعریف، اهمیت، اهداف و استراتژی های تنظیم خانواده در ایران و جهان توضیح دهد.
- ۴۱- انواع روش های پیشگیری از بارداری، اثربخشی، مزایا، معایب و عوارض هر یک از روش ها را شرح دهد و ضریب کارایی و شکست هر یک از روش را با یکدیگر مقایسه نماید.

رویکرد آموزشی:

مجازی

روش‌های یاددهی-یادگیری مرتبط:

- روش‌های شبیه‌سازی کلاس وارونه کلاس آنلاین غیر هم‌زمان کلاس آنلاین هم‌زمان
 بازی‌وارسازی فروم‌های گفت‌وگو

سایر (نام ببرید):

حضوری

روش‌های یاددهی-یادگیری مرتبط:

- سخنرانی بحث در گروه کوچک پرسش و پاسخ یادگیری مبتنی بر حل مسئله
 یادگیری مبتنی بر سناریو یادگیری مبتنی بر ارائه پروژه

سایر (نام ببرید):

ترکیبی

لطفاً روش بکار گرفته شده از مجموع روش‌های حضوری و مجازی را نام ببرید:

سرفصل و تقویم ارائه درس

شماره جلسه	سرفصل	روش یاددهی-یادگیری	تاریخ جلسه	مدرس
۱	کلیات پرستاری و بهداشت مادران و نوزادان	سخنرانی ، پرسش و پاسخ، بحث در گروه های کوچک، استفاده از وسایل سمعی-بصری و یادگیری مبتنی بر حل مساله	۱۴۰۱/۱۱/۱۹	دکتر شریعت پناهی
۲	سلامت زن :مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه تناسلی زن		۱۴۰۱/۱۱/۲۶	دکتر شریعت پناهی
۳	لقاح: قسمت اول بلوغ تخمک و اسپرم، انتقال تخمک و اسپرم به لوله های رحمی، لقاح و تشکیل و تقسیم تخم و لانه گزینی، تکوین و تکامل جفت، بند ناف و مایع آمنیون		۱۴۰۱/۱۲/۳	دکتر شریعت پناهی
۴	لقاح: قسمت دوم پرده های جنینی ، رشد و تکامل جنین، دوره های زندگی تخم، رویان و جنین، رشد و تکامل جنین در هر دوره، گردش خون جنین		۱۴۰۱/۱۲/۱۰	دکتر شریعت پناهی
۵	بارداری علائم و نشانه های حاملگی ، تغییرات دوران بارداری ،تغییرات روانی و واکنش های روانی مادر و پدر درمراحل مختلف بارداری		۱۴۰۱/۱۲/۲۴	دکتر شریعت پناهی
۶	مراقبت های دوران بارداری ارزیابی سلامت مادر در دوران بارداری، آموزش مددجو در رابطه با مراقبت ازخود، تغذیه در دوران بارداری ، آموزش مددجو درمورد علائم خطرناک و هشدار دهنده در دوران بارداری ، واکسیناسیون در دوران بارداری، ورزشهای مناسب دوران بارداری، ناراحتی های جزئی دوران بارداری و تدابیر پرستاری مربوطه		۱۴۰۲/۱/۱۶	دکتر شریعت پناهی
۷	ارزیابی سلامت جنین اهمیت و دلایل بررسی سلامت جنین، انواع روش های تهاجمی و غیرتهاجمی		۱۴۰۲/۱/۲۳	دکتر شریعت پناهی /دکتر جواهری

			تشخیص سلامت جنین، واکنش های روانی مادر به روش های تشخیص سلامت جنین ، تعریف ویژگی های هر روش، موارد استفاده، عوارض و مراقبت های پرستاری در هر روش	
دکتر شریعت پناهی	۱۴۰۲/۱/۳۰		ژنتیک و مشاوره ژنتیک اهمیت ژنتیک در بهداشت مادران و نوزادان، مروری بر اختلالات کروموزوم و اختلالات ژنی ، تشخیص اختلالات ژنتیکی در دوران بارداری، مشاوره ژنتیک، نقش پرستار در مشاوره ژنتیکی	۸
			آزمون میان ترم	۹
دکتر شریعت پناهی	۱۴۰۲/۲/۶		عوامل موثر بر زایمان طبیعی و زایمان طبیعی عوامل مربوط به جنین، عوامل مربوط به کانال زایمان، تئوری های مربوط به شروع زایمان، علائم شروع زایمان	۱۰
دکتر شریعت پناهی	۱۴۰۲/۲/۱۳		زایمان طبیعی (قسمت اول) مراحل مختلف زایمان :مرحله اول و فازهای مربوط به آن	۱۱
دکتر شریعت پناهی	۱۴۰۲/۲/۱۹		زایمان طبیعی (قسمت دوم) مراحل مختلف زایمان :مرحله دوم، مرحله سوم و مرحله چهارم زایمان و فازهای مربوط به آن	۱۲
دکتر شریعت پناهی	۱۴۰۲/۲/۲۰		روش های مختلف کاهش درد زایمان	۱۳
دکتر شریعت پناهی	۱۴۰۲/۲/۲۷		دوره بعد از زایمان تغییرات فیزیکی و فیزیولوژیکی، مداخلات پرستاری و آموزش های خاص این دوره مراقبت های فوری پس از زایمان و دوره نفاس	۱۴
دکتر شریعت پناهی	۱۴۰۲/۳/۲		والدی (Parenthood) تعریف، عوامل موثر بر رفتار والدی، فرآیند عهده دار شدن نقش والدی، غم و اندوه بعد از زایمان ، مواجهه با پدیده فقدان، واکنشهای روانی در مورد سقط،	۱۵

			<p>بچه مرده، تولد نوزاد ناهنجار و آسیب پذیر مبتنی بر شواهد</p>
دکتر شریعت پناهی	۱۴۰۲/۳/۳		<p>۱۶ نوزاد طبیعی فیزیولوژی نوزاد بررسی وضعیت جسمی معاینه اولیه برای تشخیص نقص های مادرزادی ، رفلکس ها و رفتار نوزاد،</p>
دکتر شریعت پناهی /دکتر جواهری	۱۴۰۲/۳/۹		<p>۱۷ مراقبت های پرستاری از نوزاد در منزل و مراقبت های پرستاری در اتاق نوزادان</p>
دکتر شریعت پناهی	۱۴۰۲/۳/۱۰		<p>۱۸ تغذیه نوزاد تشریح و فیزیولوژی پستان و فیزیولوژی ترشح شیر، مشخصات شیر مادر، مزایا و اثرات جسمی و روانی تغذیه با شیر مادر در مادر و نوزاد، توجهات پرستاری و آموزش های لازم برای تغذیه نوزاد</p>
دکتر شریعت پناهی	۱۴۰۲/۳/۱۶		<p>۱۹ بهداشت و تنظیم خانواده: تاریخچه تنظیم خانواده در ایران و جهان، تعریف تنظیم خانواده-اهمیت اهداف و استراتژی های آن در ایران و جهان، انواع روش های پیشگیری از بارداری، مکانیسم اثر هر روش، نحوه استفاده، موارد مصرف، منع مصرف، عوارض و مراقبت ها پرستاری مرتبط</p>

انتظارات از دانشجو/ قوانین دوره:

- ۱- در کلاس و بحث های گروهی حضور فعال داشته باشد.
- ۲- نحوه برخورد با غیبت مطابق با آیین نامه آموزشی خواهد بود.
- ۳- فراگیر در هر جلسه برای پرسش و پاسخ کلاسی آماده باشد.
- ۴- حضور بعد از مدرس در کلاس درس مجاز نمی باشد.

روش ارزشیابی:

- ارزیابی تکوینی
- ارزیابی تراکمی

ردیف	روش ارزشیابی	سهم روش در نمره نهایی دانشجو
۱	ارزشیابی پایان دوره	۵۰%
۲	پرسش و پاسخ کلاسی	۱۰%
۳	انجام و ارائه تکالیف کلاسی	۱۰%
۴	امتحان میان ترم	۳۰%

سئوالات پایان ترم با استفاده از سئوالات چهار گزینه ای، کوتاه پاسخ، پرکردنی و تشریحی می باشد.

منابع درس: (آخرین ویرایش)

الف. کتب
۱. پرستاری سلامت مادر و نوزاد. دکتر پروانه و صلی. ویرایش اول. تهران. انتشارات اندیشه رفیع. آخرین ویرایش
۲. پرستاری بهداشت مادر و نوزادان لودرمیک. شانون ای. پری؛ مترجمان: دکتر مطهره خردمند، دکتر مهناز سنجری، دکتر مهناز شوقی. تهران. انتشارات: جامعه نگر. آخرین ویرایش
۳. پرستاری بهداشت مادران و نوزادان به انضمام آزمون های کارشناسی ارشد. مولفان: دکتر میترا ذوالفقاری، احمد علی اسدی نوقایی. ویرایش ۴. تهران. انتشارات: بشری. آخرین ویرایش
۴. پرستاری بهداشت مادران و نوزادان. مولف: ربابه ضیغمی کاشانی. تهران. انتشارات: جامعه نگر. آخرین ویرایش
۵. کانینگهام و همکاران، بارداری و زایمان ویلیامز - ترجمه دکتر بهرام قاضی جهانی و روشنک قطبی با نظارت دکتر ملک منصور اقصی - ناشر: گلبان نشر تهران آخرین ویرایش.

ب. مقالات
مقالات معتبر داخلی و خارجی

ج. محتوای الکترونیک
